

Ondersteuning zorgniveau 2 en 3

Onderstaand overzicht is een uiteenzetting van de inhoud van de verschillende ondersteuningsniveaus, met voorbeelden van middelen die volstaan om aan een bepaald ondersteuningsniveau te voldoen. Mochten er vragen zijn over de inrichting van de zorgniveaus of het gebruik van een andere methode en/of over onder welk zorgniveau een methode valt, dan kunt u altijd contact opnemen met het Pedagogen Collectief: info@pedagogencollectief.nl

Zorgniveau 1

Zorgniveau 1 betreft het basisaanbod lezen en spellen voor alle leerlingen. Het betreft adequaat ingericht effectief lees- en spellingonderwijs op groepsniveau.

Zorgniveau 2

Extra ondersteuning binnen de groep onder verantwoordelijkheid van de leerkracht voor de zwakste 20-25% van de leerlingen. De leerlingen hebben behoefte aan intensivering van het basisaanbod. Het gaat erom de leerling te ondersteunen en begeleiden zodat de leerling de volgende stap van het curriculum mee kan maken en de lees- en spellingontwikkeling voortgaat. Op zorgniveau 2 wordt aangesloten bij de aanpak die in de klas gebruikt worden, behorend bij de methode. Deze kan eventueel aangevuld worden met andere materialen, mits deze aansluiten bij de methode.

Dit houdt het volgende in:

- Er wordt gebruik gemaakt van aanvullende materialen uit de lees- en spellingmethode. Eventueel materiaal uit andere methodes is mogelijk, mits dit goed aansluit bij de methode die voor de hele groep wordt gehanteerd.
- Meer instructie, meer leertijd en meer oefentijd
- Organisatorisch kan ervoor gekozen worden de leestijd in de klas te benutten voor extra instructie en dat de leestijd (het maken van leeskilometers) op een ander moment wordt geboden, bijvoorbeeld middels tutorlezen.
- Aangepaste instructie in kleinere stappen, extra feedback en gelegenheid tot extra verwerking
- De leerkracht ondersteunt de leerlingen bij het werken met het materiaal (begeleid inoefenen)
- Er wordt uitgegaan van in totaal 45 – 60 minuten per week, bijvoorbeeld drie keer per week 15-20 minuten extra instructie- en oefentijd
- Evaluatie na 10 tot 12 weken

Herhaling van alleen de instructie aan de instructietafel is niet voldoende voor ondersteuningsniveau 2.

Voorbeelden van interventies voor zorgniveau 2 op het gebied van lezen (lijst is niet uitputtend)

De ondersteuning wordt gedocumenteerd in het handelingsplan, waarin school de gelegenheid heeft om de keuze van methodes/materialen te verantwoorden:

- Veilig Leren Lezen, Ster-aanpak
- Lekker Lezen: aanpak leesgroep 1 , waar nodig aangevuld met uitbreidingspakket M3-E4 of aanvullend pakket M5-E7
- Timboektoe: aanpak risicolezers
- Leesparade: aanpak instructiegroep
- Lijn 3: aanpak risicolezers
- Station Zuid: aanpak zwakke lezers
- Estafette: aanpak 1
- Flitsprogramma's
- Leeshuis
- Strategisch Lezen en Spellen
- Zo leren kinderen lezen en spellen (José Schraven)

Voorbeelden van interventies voor zorgniveau 2 op het gebied van spelling (lijst is niet uitputtend)

School voldoet aan zorgniveau 2 op het gebied van spelling als zij gebruikmaakt van materiaal conform de richtlijn voor extra instructie en inoefening. De volgende methodes kunnen in principe voldoen, mits er voldoende gedifferentieerd is voor de zwakke spellers en dit tevens tot uiting komt in het handelingsplan. Ook deze lijst is niet uitputtend:

- Taal Actief Spelling
- Spelling in beeld
- Taaljournaal Spelling
- Staal (in de vorm van extra oefening)
- Zin in Spelling
- Spelling op Maat
- PI-Spello (in de vorm van extra oefening)

Zorgniveau 3

Zeer intensieve begeleiding d.m.v. specifieke interventies voor de zwakste 10% van de leerlingen. Een effectieve aanpak op zorgniveau 3 houdt het volgende in:

- De leertijd wordt met minimaal 60 minuten uitgebreid bovenop zorgniveau 2
- Er wordt minimaal 3x per week begeleid op zorgniveau 3
- Liefst individueel of anders in een groepje van maximaal 4 kinderen, toegespitst op de behoeften van elke leerling. De meerwaarde van het oefenen op groepsniveau dient helder te zijn en in het handelingsplan tot uitdrukking te komen.
- De hulp is gericht op hiaten in de ontwikkeling van de individuele leerling. Per leerling is vastgelegd wat het startniveau van de leerling is, welke doelen er centraal staan, hoe getracht wordt deze doelen te bereiken, hoe de ondersteuning wordt georganiseerd en hoe en wanneer deze doelen geëvalueerd worden
- De hulp wordt ingericht middels de richtlijnen van de handleiding van de specifieke interventie.
- De interventie wordt gedurende minimaal 20 weken uitgevoerd
- Na 10-12 weken is er een tussenevaluatie, waarbij de ruwe scores en vaardigheidsscores van een leerling worden vergeleken met de scores van hoofdmeting 2 om de effectiviteit van de extra begeleiding te bepalen.

- De interventie op zorgniveau 3 mag worden uitgevoerd door de volgende personen:
 - o leerkracht onder leiding van leesspecialist, IB-er, RT-er of een orthopedagoog/psycholoog met specialisatie leerproblemen. Deze is op zijn minst betrokken bij het opstellen van het behandelplan en de evaluatie hiervan.
 - o IB-er
 - o RT-er
 - o Leesspecialist
 - o Onderwijsassistent, mits de inhoud en wijze van de begeleiding nauwkeurig beschreven is en een specialist (leesspecialist, RT-er, IB-er, orthopedagoog/psycholoog met specialisatie leerproblemen) betrokken is bij het opstellen van het behandelplan en het volgen van de ontwikkeling gedurende de interventie.
 - o Wanneer de school moeite heeft met het bieden van ondersteuningsniveau 3, mag dit in (deels) uitbesteed worden aan een externe partij, zoals een logopedist met specialisatie dyslexie of RT-er. De begeleiding valt onder de verantwoordelijkheid van de basisschool. Er dient gedocumenteerd te zijn hoe het leesaanbod in zijn totaliteit (zorgniveau 1, 2 en 3, binnen en buiten de school) tot zijn recht komt.
- De begeleiding mag niet worden geboden door de volgende personen:
 - o Leesouder
 - o Oudere leerling / leesmaatje
 - o Onderwijsassistent die geen specifieke begeleiding ontvangt
 - o Leerkracht die geen specifieke begeleiding ontvangt

Bij de beoordeling van de aanvraag van het dyslexieonderzoek wordt er per vakgebied (technisch lezen of spelling) bekeken of er voldoende leer- en oefentijd is geboden. Dat wil zeggen of het gebied van lezen (bij 10% zwakste lezers) of spelling (bij 16% zwakste lezers én 10 % zwakste spellers). De extra leer- en oefentijd van lezen en spellen mogen dus niet bij elkaar opgeteld worden. Daarnaast dient minimaal de extra leer- en oefentijd geboden te zijn op het vakgebied wat behoort bij de 10% zwakste.

Geschikte interventies voor zorgniveau 3 op het gebied van lezen

De school voldoet aan ondersteuningsniveau 3 als zij gebruikmaakt van onderstaande methodes conform de richtlijn zorgniveau 3 en dit uitgeschreven wordt in het handelingsplan. Voorbeelden van effectieve interventieprogramma's zijn (lijst is niet uitputtend):

- Connect Klanken & Letters, Woordherkenning, Vloeiend lezen
- Estafette aanpak 1 (4x 15 minuten) met daarbinnen Wacht-hintprijsmethodiek
- Leesbalans
- Ralfi
- Toch nog leren lezen
- Taal in blokjes
- Veilig leren lezen (door Zwijsen is een document gemaakt hoe Veilig leren lezen ingezet kan worden op de verschillende ondersteuningsniveaus: *Effectieve begeleiding technisch lezen en spelling op ondersteuningsniveaus met Veilig leren lezen kim-versie*)
- Zuid-Vallei Lezen

De volgende interventies kunnen onder bepaalde voorwaarden ook voldoen aan zorgniveau 3:

➤ **Bouw!**

* **Bouw!** wordt door het Masterplan Dyslexie erkend als interventie op ondersteuningsniveau 3. Hierbij gelden wel de voorwaarden zoals gesteld voor zorgniveau 3, waarbij in het bijzonder gekeken dient te worden naar de tijdsduur van de interventie: een les in **Bouw!** duurt gemiddeld 5 – 8 minuten. Er dienen dus meerdere lessen per dag afgenomen te worden om aan de tijdsinvestering (60 minuten per week) te voldoen.

* De extra begeleiding wordt uitgevoerd door een tutor zijnde leerkracht of leesspecialist, conform de richtlijn zorgniveau 3. Andere tutors moeten worden begeleid met ondersteuning en onder verantwoordelijkheid van een leesspecialist. De leesspecialist of leerkracht neemt eveneens de toetsen af.

* De effectiviteit van **Bouw!** is gebaseerd op een onderzoek bij kinderen in groep 2 t/m halverwege groep 4. **Bouw!** moet daarom uiterlijk eind groep 3 / begin groep 4 ingezet zijn. Er dient bij voorkeur een uitdraai van de opgeslagen gegevens aangeleverd te worden (lessen-/toetsoverzicht).

* Heeft u **Bouw!** ingezet bij hogere leerjaren, dan dient u hiervoor een onderbouwing aan te leveren (omschreven in het handelingsplan)

➤ **Begeleid hardop lezen**

* Er wordt aangetoond en verantwoord dat en hoe het programma is ingezet op ondersteuningsniveau 3 als extra begeleiding (zie voorwaarden zorgniveau 3)

* Er sprake is geweest van 1 op 1 begeleiding door een leerkracht of leesspecialist. Pas dan is kindgerichte feedback mogelijk. Voor de effectiviteit van dit programma is deze vorm van feedback cruciaal

* Is voorzien in voldoende begeleidingstijd, zoals in dit programma, namelijk vier keer 20 minuten per week.

Geschikte interventie voor zorgniveau 3 op het gebied van spelling

De school voldoet aan ondersteuningsniveau 3 als zij gebruikmaakt van onderstaande methodes conform de richtlijn zorgniveau 3 en dit is gedocumenteerd in het handelingsplan. Voorbeelden van effectieve interventieprogramma's zijn (lijst is niet uitputtend):

- Leren lukt in de klas
- PI-Spello, in de vorm van specifieke interventie
- Taal in blokjes
- Staal
- Zo leer je kinderen lezen en spellen
- Zuid-Vallei Spelling

Een leerling zelfstandig, zonder begeleiding, laten oefenen met een (computer)programma volstaat niet.

➤ Zie aanvullend ook:

* [2019 Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2 en 3 - versie 2.0 \(nkd.nl\)](#)

* Zie voor vragen omtrent inzet BOUW!, gebruik IEP-toetsen, matige leesproblemen/ernstige spellingsproblemen:

<https://www.pedagogencollectief.nl/aanmelden/veelgestelde-vragen>